Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN,

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid
- Eerste principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit ontwerp van decreet is er op gericht het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid op verschillende punten te wijzigen.

Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de ambities, vermeld in het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 omtrent de hertekening van inburgering en het aanpassen van het integratiebeleid. Het nieuwe inburgeringsbeleid speelt in op de noden en uitdagingen van de 21ste eeuw. Het zal inburgeraars beter voorbereiden op onze maatschappij en hun kansen in onze samenleving aanzienlijk vergroten. We vragen daarbij een grotere inspanning van de inburgeraar en tegelijk bieden we de inburgeraar meer kansen door het aanreiken van de hefbomen om als een volwaardige burger in Vlaanderen te kunnen functioneren. Want dat is de finale doelstelling van het inburgeringsbeleid: nieuwkomers de noodzakelijke kennis en vaardigheden bijbrengen zodat ze volop kunnen deelnemen aan de samenleving.

Met de wijzigingen wil de Vlaamse overheid het inburgeringsbeleid slagkrachtiger maken, met oog voor verhoogde economische zelfredzaamheid, snelle actieve maatschappelijke participatie, doorgedreven taalverwerving en kennis van de Vlaamse waarden en samenleving.

Het voorliggend ontwerp van decreet regelt voor de hertekening van het inburgeringstraject volgende kernelementen:

- Doelgroep strikter afbakenen: verzoekers om internationale bescherming van wie het verzoek nog in behandeling is bij het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de

Staatlozen of de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen, zullen niet langer in aanmerking komen voor een inburgeringstraject;

- Versterken van het inburgeringstraject: de evolutie van twee naar vier pijlers binnen het inburgeringstraject met als nieuwe pijlers de onmiddellijke inschrijving van elke inburgeraar bij de VDAB om de economische zelfredzaamheid te versterken en het participatie- en netwerktraject van veertig uur;
- Aanscherpen van de resultaatsverbintenis: inburgeraars moeten de doelstellingen van de vier onderdelen behalen om te voldoen aan de inburgeringsplicht en om een attest te kunnen behalen. Slagen ze niet én hebben ze daarbij ook niet regelmatig deelgenomen, worden ze gesanctioneerd;
- Inburgering is niet langer gratis: het invoeren van een retributie voor de cursus en test maatschappelijke oriëntatie;
- Verdieping inburgeringscontract: het verduidelijken van de onderdelen van het inburgeringscontract, met o.a. de toevoeging van een richtinggevende timing en een bepaling betreffende de essentiële rechten en plichten die in onze samenleving moeten worden gerespecteerd;
- Inburgeringsresultaten delen: het faciliteren van het delen van gegevens met de Dienst Vreemdelingenzaken.
- Versterken taalniveau na het inburgeringstraject: verplichte inburgeraars die 2 jaar na het behalen van het inburgeringsattest niet werken of studeren zullen taalniveau B1 mondeling moeten behalen.

De modaliteiten op vlak van Nederlands als tweede taal zullen geregeld worden in de regelgeving voor het volwassenonderwijs. De VDAB zal de inburgeraars die bij hen ingeschreven zijn en die geen job hebben, geen opleiding volgen of niet studeren, net zoals elke werkzoekende begeleiden in de zoektocht naar werk en hen erop wijzen dat ze in dat geval binnen 24 maanden na succesvolle afronding van het inburgeringstraject taalniveau B1 mondeling (luisteren en spreken) behaald moeten hebben.

Een integratiebeleid voeren gaat uiteraard verder dan enkel inburgeringstrajecten aanbieden. Ook binnen onderwijs, werk, wonen, welzijn,... moet aandacht zijn voor personen van buitenlandse herkomst en moeten er maatregelen genomen worden om de participatie te bevorderen. Om gericht en slagkrachtig te werk te gaan, willen we binnen het integratiebeleid focussen op personen van buitenlandse herkomst. Rondtrekkende woonwagenbewoners en personen zonder wettig verblijf behoren niet langer tot de doelgroep van het integratiebeleid. Om het integratiebeleid te dynamiseren en alle betrokken domeinen te responsabiliseren en te ondersteunen in het voeren van een integratiebeleid werd de aanpak van het horizontaal beleid aangepast.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Kanselarij en Bestuur

Beleidsveld: Gelijke Kansen en Integratie en Inburgering
Beleidsdoelstelling: Met ons inburgeringsbeleid bieden we nieuwkomers kansen en nodigen we hen uit om een actieve bijdrage te leveren aan onze samenleving.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Wetgevingstechnisch- en taaladvies: Advies 2020/406 van 27 november 2020.

Advies Inspectie van Financiën: Gunstig advies op 28 november 2020.

Begrotingsadvies: Begrotingsakkoord werd verleend op 15 december 2020.

JoKER-advies (kind- en jongereneffectrapport): Advies van 14 december 2020.

2. INHOUD

Vlaanderen is steeds een voortrekker geweest op vlak van inburgeringsbeleid. In het regeerakkoord 2019-2024 van de Vlaamse Regering is een duidelijke visie opgenomen rond de hertekening van het inburgeringstraject. Vanaf 1 januari 2022 wil de Vlaamse Regering een nieuwe fase ingaan waarbij het beleid inspeelt op de noden en uitdagingen van de 21ste eeuw.

Met de hertekening van het Vlaams inburgeringsbeleid wil de Vlaamse Regering de nadruk leggen op economische en maatschappelijke zelfredzaamheid, de snelle verwerving van de Nederlandse taal en het zich eigen maken van de gedeelde normen en waarden van de publieke Vlaamse cultuur. Met het hertekende inburgeringsbeleid worden nieuwkomers uitgenodigd om een actieve bijdrage te leveren aan de Vlaamse samenleving.

In de nota aan de Vlaamse Regering van 17 juli 2020 (VR 2020 1707 DOC.0868/1) inzake de hertekening van het inburgeringstraject heeft de Vlaamse Regering aangegeven hoe ze deze ambities zal realiseren en operationaliseren.

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 van de Vlaamse Regering bevat ook enkele wijzigingen rond het integratiebeleid. Het doel is ook om een breder integratiebeleid te ontwikkelen dat segregatie tegengaat. Daarnaast zullen woonwagenbewoners, de rondtrekkende beroepsbevolking en vreemdelingen zonder wettig verblijf niet langer doelgroep zijn van het integratiebeleid. Dit zonder afbreuk te doen aan de basisrechten van de mensen zonder wettig verblijf.

Overzicht beleidsmaatregelen:

1. Optimaliseren van het horizontale integratiebeleid (art. 3-7 van het ontwerp van decreet)

Het horizontale integratiebeleid houdt in dat de voltallige Vlaamse Regering maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat de integratie van personen van buitenlandse herkomst bevorderd wordt. Om alle maatregelen te stroomlijnen, acties op elkaar af te stemmen en de *domeinen* te ondersteunen bij het voeren van een integratiebeleid, wordt dit 'horizontale' beleid gecoördineerd door de minister bevoegd voor het integratiebeleid.

1.1. *Focus op personen van buitenlandse herkomst (art. 3 van het ontwerp van decreet)*

Een eerste element in het optimaliseren van het integratiebeleid, is de doelgroep ervan strikter af te bakenen en volledig te focussen op personen van buitenlandse herkomst met wettig verblijf.

Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 stelt dan ook: *"Woonwagenbewoners, de rondtrekkende beroepsbevolking en vreemdelingen zonder wettig verblijf worden niet langer benaderd vanuit het integratiebeleid. We doen geen afbreuk aan de basisrechten van de mensen zonder wettig verblijf."*.

Vorige regeerperiode is de omslag gemaakt van een historisch gegroeid categoriaal 'standplaatsenbeleid' naar een 'woonbeleid' inzake woonwagenterreinen. Hiertoe werd het beleid inzake woonwagenterreinen, en hiermee samenhangend de middelen, vanaf begin 2015 overgeheveld van het beleidsveld 'inburgering' naar het beleidsveld 'wonen'.

Aansluitend wordt nu ook de doelgroep van het Vlaamse integratiebeleid aangepast in die zin dat ook de rondtrekkende woonwagenbewoners niet langer als een specifieke doelgroep worden opgenomen in artikel 3 van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid. Het niet langer opnemen van de rondtrekkende woonwagenbewoners als bijzondere doelgroep van het integratiebeleid laat toe om met het integratie- en inburgeringsbeleid te focussen op personen van buitenlandse herkomst en het leren omgaan met de gevolgen van migratie en samenleven in diversiteit. Hetzelfde geldt voor de rondtrekkende beroepsbevolking.

De Vlaamse Regering kiest hiervoor omdat de beleidsinstrumenten inzake het verbeteren van de woon- en leefsituatie van rondtrekkende woonwagenbewoners en de rondtrekkende beroepsbevolking bij andere beleidsvelden dan integratie en inburgering liggen. De praktijk heeft uitgewezen dat een coördinerende rol, zoals die momenteel nog aan het beleidsveld integratie en inburgering wordt toebedeeld, beter opgenomen kan worden bij een beleidsdomein dat zelf ook een aantal beleidsinstrumenten in handen heeft of kan ontwikkelen om de beleidsdoelstellingen te realiseren.

De schrapping als doelgroep van het integratiebeleid, houdt geenszins in dat deze groep van woonwagenbewoners en rondtrekkende beroepsbevolking niet meer onder de aandacht wordt gebracht: woonwagenbewoners dienen onderdeel uit te maken van het inclusief beleid van de verschillende beleidsdomeinen.

Voor meerderjarige personen zonder wettig verblijf zijn er binnen het integratie- en inburgeringsbeleid geen instrumenten voorhanden om de grondrechten te waarborgen. Dit is wel mogelijk binnen andere beleidsdomeinen. De Vlaamse overheid kiest er dan ook voor om deze doelgroep voortaan te benaderen vanuit die beleidsdomeinen die beleidsinstrumenten in handen hebben of kunnen ontwikkelen ter waarborging van de grondrechten van meerderjarige personen zonder wettig verblijf. Een uitzondering hierop vormen de minderjarige nieuwkomers. Gezien de agentschappen Integratie en Inburgering de decretale opdracht hebben om minderjarige nieuwkomers toe te leiden naar onderwijs, en in het licht van de leerplicht, blijven zij deel uit maken van de doelgroep van het integratiebeleid.

1.2. Aanpassing van de organisatie van het inclusieve horizontale Vlaamse integratiebeleid (art. 4-7 van het ontwerp van decreet)

Het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 stelt:
"*Daarnaast ontwikkelen we een breder integratiebeleid dat segregatie tegengaat. Alleen door met en niet naast elkaar te leven ontstaat gedeeld burgerschap. Het louter terugplooien op de eigen etnisch-culturele groep belemmert een gedeelde Vlaamse samenleving, net omdat er zo weinig onderling contact is.".*

De Vlaamse Regering kiest voor een nieuwe aanpak van het horizontale beleid inzake integratie. Een horizontaal beleid betekent dat er gezamenlijke doelstellingen over de domeinen heen worden afgesproken om de integratie van personen met een buitenlandse herkomst te bevorderen waarbinnen ieder domein gepaste maatregelen neemt vanuit de eigen bevoegdheden. In het huidige decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid moet dit kader twaalf maanden na het aantreden van de Vlaamse Regering opgemaakt zijn. Willen we een slagkrachtig integratiebeleid voeren, moet dit sneller opgemaakt zijn. Vandaar dat we termijn inkorten naar zes maanden.
Na de opmaak van een kader wordt een actieplan gemaakt. Tot voor kort werden deze plannen gekenmerkt als "inventarissen" die weinig doelgericht waren. We willen nu dus een actieplan met focusgerichte, aanvullende acties waarbij er wordt samengewerkt. Het actieplan is niet langer een overzicht van alle lopende en waardevolle acties ter zake, maar focust op vernieuwende samenwerkingen voor een langere looptijd om zo daadwerkelijk impact te genereren. We willen daarvoor voldoende middelen kunnen inzetten.
Dit neemt niet weg dat ieder domein aan integratie moet werken cf. de afgesproken doelstellingen. Maar deze acties maken geen voorwerp uit van het horizontale actieplan, wel van het reguliere beleid waarover in Beleids- en Begrotingstoelichting van de verschillende domeinen gerapporteerd worden. Op die manier beklemtonen we dat integratiebeleid een inclusief beleid is én kunnen we slagkrachtigere aanvullende acties ondernemen.

In het huidige decreet van 7 juni 2013 ligt de klemtoon op de installatie van een commissie die het horizontale beleid moet voorbereiden en coördineren. Om impact te kunnen hebben is het echter belangrijker om de verantwoordelijkheid van de verschillende domeinen te beklemtonen. Daarom worden aanspreekpunten aangeduid in de domeinen die bijdragen leveren voor de acties in het horizontaal integratiebeleidsplan. Zij staan in voor de implementatie van die doelstellingen in het eigen domein en volgen de effecten van het eigen beleid op integratie op. Het Agentschap Binnenlands Bestuur zal instaan voor de coördinatie van het netwerk van aanspreekpunten.

2. Waarde en impact van het inburgeringstraject versterken en zo de kansen van inburgeraars tot succesvolle participatie aan de samenleving te verhogen

2.1. Inburgering enkel voor personen met een duurzame verblijfsvergunning (art. 18 van het ontwerp van decreet)

We willen de inburgeringstrajecten inrichten en aanbieden aan personen met een duurzame verblijfsvergunning.

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 stelt daarom:

"Alleen personen die zijn ingeschreven in het vreemdelingen- of bevolkingsregister krijgen toegang tot de inburgeringscursus."

Verzoekers om internationale bescherming weten immers nog niet zeker of ze in ons land mogen blijven. Het kan dan een verkeerd signaal zijn om hen een volledig inburgeringstraject te laten volgen. We kiezen ervoor om de middelen prioritair in te zetten voor nieuwkomers met een duurzaam verblijfsrecht. Ook in een aantal andere Europese landen wordt het reguliere inburgeringstraject voorbehouden voor nieuwkomers met duurzaam verblijfsrecht'. Dit geldt in Denemarken, Duitsland, Finland, Frankrijk, Nederland en Noorwegen. Duitsland, Nederland en Noorwegen bieden wel specifieke vormingsprogramma's voor verzoekers om internationale bescherming. Dit is vergelijkbaar met de ondersteuning die vanuit Fedasil geboden wordt. .

In 2019 oordeelde het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen in 36,9% van de eindbeslissingen dat de verzoeker daadwerkelijk bescherming nodig had. De beschermingsgraad is in 2019 gedaald in vergelijking met de vorige jaren (57,7% in 2016, 50,7% in 2017 en 49,1% in 2018).

Enkel verzoekers om internationale bescherming die het statuut van erkend vluchteling, dan wel subsidiair beschermde toegewezen kregen, zullen na hun erkenning kunnen doorstromen naar de agentschappen integratie en inburgering voor een inburgeringstraject.

In 2019 ondertekenden in totaal 2.306 verzoekers om internationale bescherming die een meer dan vier maanden lopende asielprocedure hebben en wiens asielaanvraag (verzoek om internationale bescherming) nog in behandeling is een inburgeringscontract. Dit is 10% van het totale aantal inburgeringscontracten in 2019. Een deel van deze asielzoekers wordt erkend, en zal dus later sowieso verplicht worden.

Verzoekers om internationale bescherming blijven wel in aanmerking komen voor een cursus NT2. Fedasil kan deze doelgroep dus nog steeds toeleiden naar de agentschappen integratie en inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel voor NT2. Na intake worden deze personen verder op maat doorgestuurd naar de aanbodverstrekkers NT2. Na vier maanden in procedure, op voorwaarde dat er op dat moment nog geen negatieve beslissing genomen werd door de Dienst Vreemdelingenzaken of het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen, hebben verzoekers om internationale bescherming recht op werk en kunnen zij toegeleid worden naar de arbeidsmarkt.

2.2. Inhoudelijke verbreding van het inburgeringstraject

Economische zelfredzaamheid van inburgeraars versterken (art. 24 van het ontwerp van decreet)

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 stelt:
"Elke nieuwkomer die een inburgeringstraject volgt, wordt verplicht om zich binnen de 2 maanden na de opstart van het traject aan te melden bij de VDAB. Op die manier kan de VDAB elke nieuwkomer met een arbeidsperspectief begeleiden naar werk of een bijkomende opleiding. Hierbij wordt rekening gehouden met studies of opleidingen die de nieuwkomer al volgt.".

We willen een sterkere focus in het inburgeringstraject op het versterken van de economische zelfredzaamheid door niet-werkende inburgeraars op beroepsactieve leeftijd te verplichten om zich in te schrijven bij de VDAB.

We stellen immers een hoger armoederisico vast bij personen van buitenlandse - en vooral niet-Europese – herkomst. Dit armoederisico houdt verband met een relatief lage werkzaamheid. Dit blijkt uit cijfers van 2019 uit de datawarehouse Kruispuntbank Sociale Zekerheid (hierna KSZ genoemd). Die cijfers tonen aan dat terwijl 77,2% van de personen van Belgische herkomst tussen de 20 en 64 jaar aan het werk is, dit percentage slechts 59,7% bedraagt bij personen van buitenlandse herkomst. Dit percentage ligt relatief laag bij de eerste generatie van niet-Europese herkomst (53,6%). Voor personen met een niet-Europese nationaliteit bedraagt de werkzaamheidsgraad slechts 42,4%. Onderzoek wijst uit dat de werkzaamheid bij nieuwkomers en dus inburgeraars relatief gezien nog lager ligt. Eén jaar na het verschijnen op de lijst van inburgering is ongeveer 20% van de vrouwen en ongeveer 35% van de mannen aan het werk (bron: VIONA-onderzoek 2019 "Wegwijs naar werk").

De huidige werkzaamheidsgraad van vooral personen van niet-EU-herkomst ligt dus te laag. Voor niet werkende nieuwkomers die inburgering volgen, is het steeds de bedoeling geweest dat zij meteen na het afronden van hun inburgeringstraject doorstromen naar de VDAB voor verdere begeleiding naar de arbeidsmarkt. Uit het onderzoek 'Wegwijs naar werk'[1] blijkt dat er consistente en aanzienlijk positieve samenhang is tussen het inburgerings- en/of taaltraject dat nieuwkomers hebben doorlopen en de deelname aan de VDAB- activeringsmaatregelen. Enerzijds komen niet-werkende nieuwkomers die reeds deelnamen aan een inburgerings- en/of taaltraject vaker terecht in activeringsmaatregelen van de VDAB. Anderzijds genereren NT2 en MO ook (beperkte) directe positieve effecten op arbeidsintrede. Toch zijn er te weinig inburgeraars die doorstromen naar de VDAB. We stellen immers vast dat slechts 48% van de personen met een ondertekend inburgeringscontract in 2018/2019 gekend[2] is bij de VDAB.

Aangezien een deel van de huidige inburgeraars de weg niet vindt naar de VDAB en hierdoor de kans op economische zelfredzaamheid verkleint (en het armoederisico verhoogt), wordt inschrijving bij de VDAB binnen de twee maanden na ondertekening van het inburgeringscontract voor niet werkende inburgeraars verplicht. We gaan ervan uit dat elke inburgeraar op beroepsactieve leeftijd (onmiddellijk of op termijn, bvb. na volgen van een opleiding) een arbeidsperspectief heeft. We streven evenwel naar een gelijktijdige inschrijving bij VDAB op het moment van intake en inschrijving bij de agentschappen inburgering en integratie. Indien een inschrijving op hetzelfde moment niet mogelijk is, moet uiterlijk 2 maanden na het ondertekenen van het inburgeringscontract de inburgeraar ingeschreven zijn bij en opgevolgd worden door de VDAB.

Om drempelverlagende te werken willen we evolueren naar een geïntegreerde intake van inburgeraars. I.p.v. dat de inburgeraar zich én bij de agentschappen én bij de VDAB en andere partners moet aanmelden op verschillende locaties en steeds weer hetzelfde verhaal moeten brengen, is het de bedoeling om de dienstverlening slim te bundelen. We boeken op deze manier efficiëntie- en effectiviteitswinsten voor zowel klant als dienst

Inburgeraars ondersteunen bij het uitbouwen van een netwerk (art. 25 van het ontwerp van decreet)

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 stelt:

[1] Wood, J. en Neels, K (red) (2020), Wegwijs naar werk. Longitudinale analyse en evaluatie van inburgerings- en activeringstrajecten in Vlaanderen, 2005-2016, Universiteit Antwerpen.
[2] Koppeling van bestanden van inburgering en VDAB in februari 2020.

"We bouwen een vierde pijler uit, met het oog. op betere participatie en integratie van de inburgeraar en het creëren van een netwerk. We bieden een traject op maat aan van 40 uur in de vorm van een buddyproject, een kennismakingsstage bij een bedrijf, vereniging, organisatie of lokaal bestuur, of vrijwilligerswerk. Ook vanuit de ontvangende samenleving leveren we hiervoor de nodige inspanningen. De lokale besturen zijn hiervan de regisseur, in overleg met de trajectbegeleider. Het aanbod is optioneel voor wie werkt, studeert of vrijwillig een inburgeringstraject volgt.".

Een ander nieuw onderdeel in het inburgeringstraject, een vierde pijler, is het participatie- en netwerktraject. Elke verplichte inburgeraar die niet werkt of niet studeert op het ogenblik van het ondertekenen van het inburgeringscontract neemt veertig uren deel aan netwerkbevorderende initiatieven. Dit kan op verschillende manieren ingevuld worden: in de vorm van een buddyproject, een kennismakingsstage bij een bedrijf, vereniging, organisatie of lokaal bestuur, een initiatie in het vrijwilligerswerk,... Het doel is te zorgen voor een betere participatie en integratie van de inburgeraars en het creëren van een netwerk.

Wetenschappelijk onderzoek naar de effectiviteit van participatie- en netwerktrajecten ordenen de effecten grofweg in vier resultaatgebieden: (1) psychologische opbrengsten, (2) sociaal-communicatieve opbrengsten, (3) persoonlijke ontwikkeling en (4) horizonverbreding. Niet elk traject draagt bij aan elk resultaatsgebied, dit is afhankelijk van de specificiteit van de trajecten. Van der Tier & Potting (2015) onderzochten de "maatjesprojecten" in Nederland en besluiten dat zulke projecten een combinatie zijn van een serie van kleine opbrengsten die samen een positieve bijdrage leveren aan het behalen van zichtbare verbeteringen op langere termijn. Ook Uyterlinde et al. (2009) concludeerden in hun onderzoek naar de effectiviteit van mentoringprojecten, dat een succesvolle ondersteuningsrelatie ertoe kan bijdragen dat een "neerwaartse spiraal wordt gekeerd" en de hulpvrager op lange termijn zijn "maatschappelijke positie verbetert". Een effectieve ondersteuningsrelatie kan volgens hen leiden tot meer zelfvertrouwen en een positievere blik op de toekomst , doordat nieuwe sociale vaardigheden en omgangsvormen bijgebracht worden en de leefwereld verruimd wordt. Verschillende onderzoeken tonen dus aan dat netwerktrajecten een belangrijke ondersteuning kunnen bieden, wanneer men bv. op zoek is naar werk. Het onderzoek van Weiss en Tulin (2019) laat zien dat mentoringsprogramma's grotere kansen op tewerkstelling vertonen indien wordt ingezet op vriendschappen tussen nieuwkomers en de lokale bevolking.

Veel lokale besturen zetten vandaag al initiatieven op om sociale netwerking en participatie van inburgeraars te bevorderen. Vanaf 1 januari 2021 starten ook proeftuinen op in samenwerking met de VVSG en het Agentschap Integratie en Inburgering. Minstens twintig lokale proeftuinen zullen ondersteund worden, waarvan minimaal tien in kleine steden en gemeenten. Deze proeftuinen hebben als doelstelling om het integratieproces van inburgeraars te versnellen en verbeteren. In dat kader wordt tegelijk een digitaal meetinstrument ontwikkeld dat op een klantvriendelijke manier de beoogde doelen van deze pijler per individu in kaart brengt, de verschillende acties maar ook de reacties en effecten volgens de verschillende betrokkenen.

Er wordt ook voorzien in procesbegeleiding om de lokale proeftuinen te ondersteunen, kennisdeling te stimuleren en expertise voor de invulling van de vierde pijler inburgering op te bouwen en te verspreiden.

Belangrijk is dat de verplichte inburgeraar zelf een verantwoordelijkheid krijgt om te bewijzen dat hij voldoende inspanningen levert in het kader van de vierde pijler. Hiervoor worden eenvormige

documenten en procedures opgemaakt. Hij kan gebruik maken van het aanbod van de lokale besturen, maar kan ook participeren aan zelf gekozen initiatieven (bv. stage in een bedrijf).

Flexibilisering van het inburgeringstraject en versterking van aanbod op maat door af te stappen van de uniforme duurtijd van 1 jaar (art. 28 van het ontwerp van decreet)

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 stelt:
"*De inhoud van het inburgeringstraject wordt opgenomen in een inburgeringscontract, dat door de inburgeraar bij aanvang van het traject moet worden ondertekend. Hierin wordt, voor de verschillende onderdelen van het inburgeringstraject, in samenspraak met de trajectbegeleider, een termijn vastgelegd.*".

De huidige termijn voor het realiseren van het inburgeringstraject is geregeld in artikel 31 van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid. Standaard stelt dit dat het inburgeringstraject hoogstens één jaar na het opstarten van het vormingsprogramma afgerond moet zijn. Voor personen die werken of een opleiding volgen, en voor personen die een opleiding van het leergebied alfabetisering Nederlands tweede taal volgen kan hiervan afgeweken worden. Dit is een redelijk generieke aanpak die zowel voor de inburgeraar zelf als voor de agentschappen integratie en inburgering weinig richtinggevend en sturend werkt.

Uit analyses blijkt dat over heel Vlaanderen en Brussel samen, de mediane duurtijd voor verplichte inburgeraars om een attest te behalen veertien maanden is en voor rechthebbende inburgeraars elf maanden. Het leervermogen bepaalt ook de duur: personen die een alfatraject gevolgd hebben en een attest hebben behaald, hebben een mediane duurtijd van vierentwintig maanden, andere personen met een advies om Centrum Voor Basiseducatie (CBE) te volgen twintig maanden. Wie een advies 'Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO) verlengd' kreeg, had een mediane tijd van zestien maanden, wie een advies 'Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO) standaard' kreeg elf maanden. Met een advies 'Centrum voor Volwassenenonderwijs (CVO) verkort/Universitair Talencentrum (UTC)' was de mediane duurtijd tien maanden.

Door een richttermijn op te nemen in het inburgeringscontract bieden we zowel voor de inburgeraar als voor de agentschappen een houvast en tijdsdoel om het vormingsprogramma zo snel mogelijk en tegelijkertijd op maat te realiseren.

Gezien het Nederlands leren van alle inburgeringsonderdelen de meeste tijd in beslag neemt, stellen we de duur van het NT2-traject als richtinggevende termijn voor inburgering voorop.

Personen met het NT2 advies 'CVO verkort' doen er ongeveer minder dan zes maanden over om tot niveau A1 te geraken, bijna twaalf maanden over niveau A2. Personen met het NT2 advies 'CVO standaard' doen een zes maanden over niveau A1, iets meer dan een jaar over A2. Personen met het NT2 advies 'CVO verlengd' doen 1 jaar over A1, 2 jaar over A2. De niet-alfaklanten die wel CBE-cliënt zijn, doen meer dan 1 jaar over niveau A1 en meer dan 2 jaar over niveau A2. Alfaklanten die tot de niveaus A1 en A2 zijn geraakt, doen er 'gemiddeld' net geen drie jaar over.[3]

[3] Opgelet, de cijfers moeten met de nodige omzichtigheid benaderd worden gezien ze vertrekken van de mediaan van de duurtijd. De mediaan betekent dat de ene helft van de betrokkenen een kortere duurtijd doorloopt, de andere helft haalt dit echter niet.

Door een richttermijn op te nemen in het inburgeringscontract bieden we zowel voor de inburgeraar als voor de agentschappen een houvast en tijdsdoel om het inburgeringstraject zo snel mogelijk en tegelijkertijd op maat te realiseren.

Belang van gedeelde waarden en normen benadrukken (art. 28 van het ontwerp van decreet)

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 stelt:
"*In het inburgeringscontract wordt ook een bepaling toegevoegd met betrekking tot de essentiële rechten en plichten die in onze samenleving moeten worden gerespecteerd.*".

Door de opname van een bepaling in het inburgeringscontract met betrekking tot de essentiële rechten en plichten – d.m.v. een verklaring die als bijlage bij het contract wordt gevoegd – die in onze samenleving moeten worden gerespecteerd weten inburgeraars van bij de start welke rechten en plichten cruciaal zijn in onze samenleving en als leidraad gelden in ons inburgerings- en samenlevingsmodel.

Het doel van deze verklaring is meerledig:

1. Verwelkomen van nieuwkomers in de samenleving
2. Duiden van de gedeelde sokkel van waarden en die voor elke burger in Vlaanderen gelden
3. Vragen dat men de waarden en normen van de ontvangende samenleving respecteert en onderschrijft
4. Binding tot stand brengen tussen nieuwkomers en ontvangende samenleving
5. Een instrument zijn voor de volgende stappen in het proces van inburgeren en samenleven

De concrete uitwerking van de verklaring zelf zal middels besluit van de Vlaamse Regering gebeuren.

2.3. Inburgeraars stimuleren om de doelstellingen van de inburgeringsonderdelen te behalen

Inburgeringsattest indien de doelen van alle onderdelen van het inburgeringstraject behaald zijn (art. 29 van het ontwerp van decreet)

Momenteel kunnen inburgeraars een inburgeringsattest krijgen wanneer ze de doelstellingen van Maatschappelijke oriëntatie en Nederlands als Tweede Taal behaald hebben.

Dit blijft behouden, maar door het toevoegen van twee extra onderdelen aan het inburgeringstraject, zullen ook de doelen van deze twee onderdelen moeten behaald worden. Dat betekent de realisatie van de verplichte inschrijving bij de VDAB binnen de twee maanden na het ondertekenen van het inburgeringscontract voor inburgeraars die niet werken en veertig uren deelnemen aan een participatie- en netwerktraject.

Het is de bedoeling om de resultaten van het inburgeringstraject te delen met Dienst Vreemdelingenzaken. In voorliggend decreet wordt daarin voorzien in een basis om deze gegevensuitwisseling mogelijk te maken. Door de mogelijkheid tot informatiedeling in te schrijven in het decreet willen we ervoor zorgen dat de Dienst Vreemdelingenzaken voor federale beslissingen over het al dan niet verlengen van de verblijfstitel van de inburgeraar op een uniforme en gelijkwaardige manier voor elke inburgeraar de nodige info verkrijgt over het gevolgde inburgeringstraject.

Gestandaardiseerde test Maatschappelijke oriëntatie (MO)

Inburgeraars kunnen nu slagen in de cursus Maatschappelijke Oriëntatie (hierna MO genoemd) wanneer ze regelmatig en actief hebben deelgenomen en twee acties hebben uitgevoerd uit hun persoonlijk actieplan dat in de lessen MO wordt opgemaakt. Er wordt dus geen test als dusdanig gebruikt om de verworven kennis van de inburgeraar te peilen.

De Vlaamse overheid wil evolueren naar het objectief en wetenschappelijk testen van het bereiken van de leerdoelen MO. Door het invoeren van testen, verhoogt de waarde van het inburgeringsattest want op die manier is duidelijk welke competenties en kennis effectief verworven zijn. Door objectieve meetmomenten in te bouwen kunnen we de kwaliteit van de cursus maatschappelijke oriëntatie verbeteren en inburgeraars beter begeleiden, net omdat we hun leerwinst zullen kennen. We willen hiermee ook gelijkberechtiging creëren, met oog voor de leercapaciteiten van inburgeraars.

In 2021 zal met steun van het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (hierna AMIF genoemd) een gestandaardiseerde test MO ontwikkeld worden. Bij de ontwikkeling van deze test MO is er aandacht voor de diversiteit binnen de doelgroep (vb. taal, opleidingsniveau) en voor kwetsbare profielen in het bijzonder (vb. analfabeten, laaggeletterden).

Het doel is uiteraard dat elke inburgeraar kan slagen voor de test maatschappelijke oriëntatie. Inburgeraars met een hoge graad van zelfredzaamheid zullen een meer intens digitaal opleidingsaanbod krijgen met minder klassikale momenten. Inburgeraars met een lagere zelfredzaamheidsgraad zullen een langer opleidingstraject krijgen met naast digitale lessen en oefeningen ook voldoende klassikale sessies.
Ook de doelen NT2 zullen op een gestandaardiseerde manier getest worden. De invoering daarvan zal gebeuren via de regelgeving voor het volwassenonderwijs.

Blijvend verplicht tot de doelstellingen behaald zijn

Momenteel zijn verplichte inburgeraars verplicht om hetzij de doelstellingen van het vormingsprogramma (MO en NT2) te behalen, hetzij regelmatig deel te nemen aan het vormingsprogramma. Om de elementen die in de cursus MO aan bod komen effectief om te zetten en te kunnen gebruiken in het dagelijkse leven, is het van belang dat inburgeraars de doelstellingen behalen. Daarom zal regelmatige deelname niet langer volstaan om te voldoen aan de verplichtingen. Indien ze niet slagen, moet de cursus opnieuw gevolgd worden en moet er opnieuw een test afgelegd worden.

Uiteraard houden we daarbij rekening met inburgeraars die omwille van beperkte leercapaciteiten niet kunnen slagen voor de test MO of NT2.

Dit betekent ook niet dat inburgeraars per definitie gesanctioneerd worden wanneer ze de doelen niet behalen. Er zullen pas sancties opgelegd worden wanneer blijkt dat de inburgeraar niet regelmatig deelneemt aan de vormingsonderdelen.

2.4. Inburgeringstrajecten minder vrijblijvend: invoering van vergoedingen voor de cursussen en testen (art. 22 van het ontwerp van decreet)

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 stelt:
"We stappen af van het gratis inburgeringsbeleid. Inburgeraars zullen een financiële vergoeding moeten betalen van twee keer 90 euro wanneer ze een inburgeringscontract tekenen. Hiervoor krijgen zij een cursus maatschappelijke oriëntatie en een cursus NT2 tot op niveau A2. Bij het afleggen van de toetsen NT2 en maatschappelijke oriëntatie betalen ze voor elk van deze twee toetsen 90 euro. Deze regeling geldt ook voor vrijwillige inburgeraars. Indien de inburgeraar niet slaagt, dient men opnieuw te betalen voor een nieuwe test.".

Momenteel worden de inburgeringstrajecten, inclusief NT2, kosteloos aangeboden aan de inburgeraar. Voor de Vlaamse overheid bedraagt de huidige kostprijs ongeveer 4.500 euro per traject.

Door een beperkte vergoeding te vragen willen we de inburgeringstrajecten minder vrijblijvend maken.

Daar tegenover staat dat, cf. supra, we de inhoud van het traject willen optimaliseren en uitbreiden opdat inburgeraars nog meer kansen krijgen met het volgen van een inburgeringstraject. De inhoud van de cursus MO zal bijgesteld worden, er worden gestandaardiseerde testen ontwikkeld, er wordt ingezet op de ontwikkeling van netwerk- en participatietrajecten, er zullen gratis tolken mogelijk zijn tijdens het traject, de VDAB en agentschappen bundelen krachten om geïntegreerde intakes aan te bieden etc.

Tegenover een kwalitatief aanbod mag een aanvaardbare vergoeding voor de cursus en test MO staan. Op deze manier willen we ook de waarde van het traject voor de inburgeraar verhogen.

In dit ontwerp van decreet wordt de invoering van een retributie voor de cursus en test MO geregeld. De invoering van de retributie voor de cursus en test NT2 voor inburgeraars zal geregeld worden in de regelgeving voor het volwassenonderwijs.

De concrete modaliteiten zullen nader geregeld worden in het uitvoeringsbesluit. Cf. de nota aan de Vlaamse Regering van 17 juli 2020 (VR 2020 1707 DOC.0868/1) inzake de hertekening van het inburgeringstraject is dit alvast verduidelijkt. In het nieuwe model zullen we eenmalig negentig euro vragen voor de cursus MO. De inburgeraar betaalt ook negentig euro voor de test. Als inburgeraars na een eerste test MO niet slagen kunnen zij een herhalingscursus volgen. Elke inburgeraar zal deze vergoedingen moeten betalen. Indien de inburgeraar niet slaagt voor de test, dient men opnieuw te betalen voor een nieuwe test.

Voor inburgeraars, ingeschreven in het Rijksregister in een gemeente van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad kan de Vlaamse Regering een uitzondering voorzien op de financiële vergoeding. Dit gelet op de specifieke Brusselse context. Nu er in Brussel ook Franstalige – gratis - trajecten worden aangeboden en er een verplichte inburgering wordt ingevoerd door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie (GGC), willen we vermijden dat Brusselse inburgeraars niet langer voor een Nederlandstalig traject zouden kiezen. Daardoor zouden we een andere uitdrukkelijke ambitie van deze Vlaamse Regering tekortdoen: we willen namelijk waken over het Vlaamse en Nederlandstalige karakter van onze hoofdstad. Om de drempel laag te houden, wordt een delegatie gegeven aan de

Vlaamse Regering om voor de inwoners van het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad een uitzondering te kunnen voorzien.

Ook in aantal andere Europese landen zoals Duitsland, Denemarken en Nederland wordt reeds verwacht van inburgeraars om zelf een bijdrage te leveren in de kostprijs van het inburgeringstraject, zie ook 'Impact op armoederisico'.

De Vlaamse overheid opteert voor een billijk systeem van retributies en zal een zeer lage vergoeding vragen die voor iedereen dezelfde is. We opteren voor gelijke vergoedingen voor elke inburgeraar, zowel voor de verplichte als voor de vrijwillige inburgeraars. We maken hierbij ook bewust geen onderscheid tussen de diverse types inburgeraars. In beginsel moet dan ook elke inburgeraar de retributie betalen. De retributie voor de deelname aan het vormingspakket maatschappelijke oriëntatie is éénmalig. Voor de deelname aan de test maatschappelijke oriëntatie moet elke keer een retributie betaald worden.

Gelet op het feit dat we ook een vergoeding invoeren voor de vrijwillige inburgeraars én daarbij geen vrijstellingen voorzien, voorzien we niet langer een financiële sanctie voor vrijwillige inburgeraars die hun vormingsprogramma vroegtijdig stopzetten (nu een eenmalige boete van minimum 50 en maximum 150 euro). Destijds was die sanctionering voorzien omwille van het principe dat het inburgeringstraject gratis was voor de inburgeraar. Op die manier wilde de decreetgever vermijden dat vrijwillige inburgeraars ingeschreven werden in cursussen - waarvoor kosten gemaakt werden en plaatsen voorzien werden – en ze dan afhaakten.

3. <u>Versterking taalkennis na het inburgeringstraject (artikel 31 van het ontwerp van decreet)</u>

Om de kansen van inburgeraars in onze samenleving te versterken, is het belangrijk om ook na het inburgeringstraject een aanklampend beleid te voeren. Een goede kennis van het Nederlands is daarbij zeer belangrijk. Vandaar dat we er mee willen voor zorgen dat inburgeraars na het behalen van het inburgeringsattest hun kennis van het Nederlands verbeteren. Er wordt verwacht van ex-inburgeraars op beroepsactieve leeftijd dat zij 2 jaar na het behalen van hun inburgeringsattest als verplichte inburgeraar kunnen aantonen dat ze niveau B1 mondeling hebben behaald. Indien zij dit niet kunnen aantonen en onvoldoende inspanningen geleverd hebben kunnen er sancties worden opgelegd. Personen die werken of studeren, of die gedurende een periode van 6 maanden onafgebroken gewerkt of gestudeerd hebben gedurende deze 2 jaar worden vrijgesteld van deze verplichting. Ook personen die omwille van medische of persoonlijke redenen of omwille van beperkte cognitieve vaardigheden dit niveau niet kunnen behalen worden eveneens vrijgesteld. VDAB is hier een belangrijke partner. Zij is immers regisseur over het activeringstraject van werkzoekenden.

4. <u>Aanvullende bepalingen om de werking van de agentschappen Integratie en Inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel (in het decreet aangeduid als 'het EVA') doelgerichter te maken</u>

<u>Verfijning kerntaken</u>

<u>Het inbedden van de dienstverlening sociaal tolken en sociaal vertalen in het ruimere taalbeleid (art. 36-37 van het ontwerp van decreet)</u>

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 stelt:
"De Vlaamse overheid voert een sterk taalbeleid dat Nederlands leren, oefenen en gebruiken stimuleert, o.a. door te blijven voorzien in een behoeftedekkend NT2-aanbod, het creëren van oefenkansen Nederlands en het gebruik van 'heerlijk helder' Nederlands in overheidscommunicatie.".

Heel wat openbare besturen, voorzieningen en organisaties komen vanuit onze diverse samenleving veelvuldig in contact met personen met een anderstalige achtergrond. Dit brengt soms taalverwarring en een taalkloof met zich mee. Nederlands leren en oefenen, alsook het gebruik van duidelijk Nederlands zijn belangrijke instrumenten om die kloof te helpen overbruggen. Niettegenstaande zijn er situaties waarin het inzetten van sociaal tolken en sociaal vertalers nuttig kan zijn. Het leren van een nieuwe taal vergt tijd en is niet voor iedereen vanzelfsprekend.

Het instrument sociaal tolken en sociaal vertalen kan niet geïsoleerd en exclusief ingezet worden. Het is uitermate belangrijk dat dit ingebed wordt in een ruimer taalbeleid. Gebruikers moeten het inschakelen van sociaal tolken en sociaal vertalers inpassen binnen een consistent en structureel geheel van maatregelen op organisatieniveau, gericht op zowel het wegwerken van taaldrempels, als het creëren van maximale taalleerkansen Nederlands voor anderstaligen.

Vooraleer naar het instrument sociaal tolken en sociaal vertalen te grijpen moeten gebruikers de inschatting maken of dit daadwerkelijk noodzakelijk is. Er bestaat immers een waaier aan communicatie-ondersteunende middelen. De Vlaamse Regering heeft de intentie tot een zo efficiënt mogelijke inzet van sociaal tolken en sociaal vertalers te komen. De agentschappen integratie en inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel kunnen de gebruikers hier vanuit hun opdracht rond taalbeleid in ondersteunen.

Vandaar dat de opdrachten m.b.t. sociaal tolken en vertalen in het decreet onder gebracht worden onder de taken m.b.t. taalbeleid.

Juridische dienstverlening m.b.t. vreemdelingenrecht en het internationaal privaatrecht wordt verfijnd

Het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 bepaalt het volgende:
"*Via een aanpassing van de regelgeving zorgen we ervoor dat juridische dienstverlening exclusief aan Vlaamse diensten en voorzieningen en Vlaamse lokale besturen wordt aangeboden. Private personen kunnen er geen beroep op doen."*

De agentschappen hebben als opdracht om een juridische dienstverlening inzake vreemdelingenrecht, asielrecht en internationaal privaatrecht vorm te geven. Dat omvat zowel het ontwikkelen en ter beschikking stellen van expertise als het concreet ondersteunen van voorzieningen, organisaties en openbare besturen.

In voorliggend decreet expliciteren we dat dit gaat om ondersteuning aan actoren die actief zijn in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad. Private personen kunnen geen beroep doen op deze juridische dienstverlening. De Vlaamse Regering kan nadere modaliteiten bepalen.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting

In wat volgt overlopen we de bepalingen in het decreet die vanuit budgettair oogpunt relevant zijn.

In artikel 2 is opgenomen dat ook private aanbieders NT2 kunnen aanbieden (wanneer het reguliere NT2-aanbod in het volwassenenonderwijs ontoereikend is). In artikel 113bis van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs is eind vorige regeerperiode reeds bepaald dat middelen in het volwassenenonderwijs, gegenereerd door NT2 en die niet voor NT2 worden aangewend, aan de agentschappen en het Huis van het Nederlands Brussel kunnen toegekend worden. Daarmee kan privaat aanbod ingekocht kunnen worden. Deze maatregel heeft dus geen budgettaire consequenties.

In artikel 3 is bepaald dat de rondtrekkende woonwagenbewoners, de rondtrekkende beroepsbevolking en vreemdelingen zonder wettig verblijf worden geschrapt als doelgroep van het integratiebeleid. Hier zijn geen budgettaire consequenties aan verbonden, gezien deze doelgroepen tot voor kort een zeer klein deel uitmaakten van het integratiebeleid en er geen uitgebreid aanbod is. Wat de rondtrekkende beroepsbevolking betreft, zal de ondersteuning van vzw De schroef vanuit het integratiebeleid stop gezet worden (jaarlijks 78 k).

De wijziging in het horizontale integratiebeleid waarbij in het actieplan gefocust zal worden op vernieuwende samenwerkingen (artikel 5) brengt geen budgettaire consequenties met zich mee. De acties zullen opgezet worden binnen de beschikbare begrotingskredieten.

Wat de wijzigingen in het kader van inburgering betreffen, zullen er zowel kosten als opbrengsten aan verbonden zijn. De concrete uitwerking van de bepalingen van het ontwerpdecreet moet middels het besluit van de Vlaamse Regering gebeuren. Het principe is dat er geen budgettaire meerkost zal zijn voor de begroting en dat de budgettaire impact van de hertekening van inburgering binnen de huidige begrotingskredieten kan opgevangen worden. In wat volgt gaan we dieper in op de bepalingen met een budgettaire impact.

De striktere afbakening van de doelgroep (verzoekers om internationale bescherming zullen niet langer in aanmerking komen voor het volgen van een inburgeringstraject, artikel 18) zal vermoedelijk een positieve budgettaire consequentie met zich meebrengen. Al kan niet ingeschat worden wat die impact exact zal zijn. Het is immers zo dat veel asielzoekers die een inburgeringstraject aanvatten uiteindelijk beschermd worden. In dat geval zijn ze sowieso verplicht om een traject te volgen.

Voortaan geldt de verplichting om de doelstellingen van de onderdelen van het inburgeringstraject te behalen. Binnen de vormingspakketten maatschappelijke oriëntatie en NT2 wordt verwacht de inburgeraars slagen voor de testen (artikel 19). Gezien er momenteel reeds geëvalueerd wordt binnen MO en NT2, betreft het hier dus geen nieuwe opdracht voor de agentschappen. De manier waarop getest wordt zal wel wijzigen. Cf. het Regeerakkoord zal er op een gestandaardiseerde manier getest worden. De modaliteiten worden verder geconcretiseerd in het uitvoeringsbesluit. De voorbereiding

om tot die test te komen is ondertussen reeds opgestart. Voor de ontwikkeling van de test is 400.000 euro voorzien. Dit is opgevangen binnen de beschikbare begrotingskredieten.

Aan het inburgeringstraject worden 2 extra onderdelen toegevoegd, waaronder het participatie- en netwerktraject (artikel 21 en artikel 25). Voor het aanbod zal voornamelijk beroep worden gedaan op de lokale besturen. Ter voorbereiding en om de noden hieromtrent uit te klaren, zullen vanaf 1 januari 2021 proeftuinen starten. Hiervoor is 800.000 euro voor voorzien, samen met 200.000 euro voor de procesbegeleiding van deze projecten. Dit is opgevangen binnen de beschikbare begrotingskredieten. Na de pilootfase moet duidelijk zijn welke ondersteuning nodig is. Die zal ook voorzien worden, binnen de beschikbare begrotingskredieten. Belangrijk hierbij om te vermelden is dat het aanbod van lokale besturen 1 van de mogelijkheden zullen zijn om het extra onderdeel in het inburgeringstraject te kunnen realiseren, zo is er de mogelijkheid tot vrijwilligerswerk, stages,...

Een ander extra onderdeel is de verplichte inschrijving bij de VDAB voor inburgeraars op beroepsactieve leeftijd die niet werken (artikel 21 en 24). De VDAB heeft conform het decreet tot oprichting van de VDAB als regisseur de taak om iedere persoon op beroepsactieve leeftijd te activeren, ongeacht zijn statuut, socialezekerheids- of socialebijstandsstelsel of zijn inschrijving als werkzoekende. Met het voorontwerp van decreet willen we dit faciliteren. Dit betreft geen fundamentele wijziging tegenover de huidige praktijk. Hier zijn dus geen budgettaire consequenties aan verbonden.

De financiële bijdrage die de inburgeraar voortaan moet betalen zal een positieve budgettaire consequentie hebben. Conform het Vlaams Regeerakkoord en de nota VR 17 juli 2020 rond de hertekening van het inburgeringstraject gaat het om éénmalig 90 euro voor de cursus MO en 90 euro per test MO. Daartegenover staat dat Brusselse inburgeraars dit niet zullen moeten betalen en dat de sanctionering van vrijwillige inburgeraars geschrapt wordt. Een exacte raming is niet mogelijk om in deze fase te maken, gezien de vergoeding als dusdanig in het uitvoeringsbesluit zal worden bepaald. De bedragen zijn niet in voorliggend decreet bepaald. Bijkomend zal het aantal keer dat inburgeraars opnieuw een test afleggen een belangrijk impact hebben op de raming. Dit kan nu nog niet worden ingeschat, gezien de test nog niet ingevoerd is.

Er zal sterker ingezet worden op een vraaggestuurd inburgeringstraject via het opmaken van een "persoonlijk inburgeringsplan" (artikel 26). Dit plan zal uitgewerkt worden in het uitvoeringsbesluit. Het betreft hier het concretiseren van de huidige methodiek binnen trajectbegeleiding en dus geen extra opdrachten of werklast. Door maximaal in te zetten op duidelijke en gestroomlijnde instrumenten in het kader van trajectbegeleiding willen we een effectievere en efficiëntere dienstverlening op maat aanbieden.

Het invoeren van de verplichting om taalniveau B1 mondeling te behalen (artikel 31) betekent dat de agentschappen integratie- en inburgering en het Huis van het Nederlands Brussel ex-inburgeraars langer zullen moeten opvolgen en nagaan of ze aan hun verplichting voldoen, inbreuken aanmaken, in gebreke stellen en indien nodig doorgeven aan de handhavingsambtenaren. Dit zal een impact hebben op hun werking. Deze nieuwe taakstelling zal verder uitgebouwd worden in het kader van het versterkt inzetten en opvolgen van inburgeraars na hun inburgeringstraject waarvoor in het kader van de relancemaatregelen de nodige recurrente middelen zijn voorzien.

Juridische dienstverlening aangaande de rechtspositie van vreemdelingen vormt één van de taken van het agentschap Integratie en Inburgering. De ondersteuning wordt voortaan voorbehouden aan Vlaamse voorzieningen, organisaties en openbare besturen (artikel 38). Het betreft hier het scherpstellen van deze opdracht, maar geen fundamentele wijziging tegenover de huidige praktijk. Hier zijn dus geen budgettaire consequenties aan verbonden.

Tot slot dient vermeld te worden dat er zullen kosten zijn m.b.t. de operationalisering van de nieuwe maatregelen. Concreet gaat het om de aanpassing van de Kruispuntbank Inburgering en de administratieve kosten om de vergoedingen te kunnen innen. Het is niet mogelijk om dit al te ramen voor de concrete modaliteiten in het uitvoeringsbesluit zijn bepaald. De kosten die deze operationalisering met zich meebrengt zullen gefinancierd worden binnen de beschikbare begrotingskredieten.

Concluderend kunnen we stellen dat de kosten die de wijzigingen aan het decreet met zich meebrengen, zullen ondervangen worden binnen de beschikbare begrotingskredieten en de opbrengsten. De reële opbrengsten en kosten zullen in het eerste jaar na inwerkingtreding nauwgezet gemonitord worden.

Inspectie van Financiën
Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 28 november 2020.

De Inspectie van Financiën stelt vast dat voorliggend voorontwerp van decreet uitvoering geeft aan het Vlaams regeerakkoord 2019-2024 en zij kan inhoudelijk een gunstig advies geven, binnen de beschikbare kredieten. Het advies heeft aanleiding gegeven tot het verfijnen van de toelichting over de budgettaire impact (cf. supra).

Begrotingsakkoord
Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, werd verleend op 15 december 2020.

B. ESR-TOETS

Het bijgaande voorontwerp van decreet heeft geen ESR-impact.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het bijgaande voorontwerp van decreet heeft mogelijks een weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse overheid.

Door het invoeren van een extra verplichting t.a.v. ex-inburgeraars, betekent dit dat er nieuwe, bijkomende inbreuken zullen zijn die de handhavingsambtenaren zullen moeten behandelen. Dit zal nauwgezet gemonitord worden en indien nodig wordt voorzien in bijkomende capaciteit.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Om te voorzien in aanbod betreffende het nieuw onderdeel in het inburgeringstraject, zijnde het participatie- en netwerktraject (vierder pijler) wordt beroep gedaan op steden en gemeenten. Om de contouren hiervan te bepalen worden begin 2021 pilootprojecten opgestart. Op basis van de ervaringen, expertise en goede praktijken die via de pilootprojecten in kaart worden gebracht, zal het ondersteuningsaanbod van de steden en gemeenten verder worden ingevuld.

4. VERDER TRAJECT

Dit voorontwerp van decreet wordt na de eerste principiële goedkeuring voorgelegd voor advies aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Vlaamse Onderwijsraad en de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaand voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid;

2° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te gelasten over het voormelde voorontwerp van decreet:

- 2.1 het advies in te winnen van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) met het verzoek om het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen;
- 2.2 het advies in te winnen van de Vlaamse Onderwijsraad met het verzoek om het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen;
- 2.3 het advies in te winnen van de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS

Bijlagen:

1. Memorie van Toelichting;
2. Advies Inspectie van Financiën van 28 november 2020.